OPERA NONFICȚIONALĂ A LUI MARIN PREDA
- IMAGINEA UNEI CONŞTIINTE-

Drd. Angela ŞERDEAN

Universitatea „Petru Maior”, Târgu- Mureş

Abstract

Less studied and only partially known; this is how the journalistic works of Marin Preda appear. Our study presetns several aspects on Preda's thoughts expressed in **Imposibila întoarcere** and **Viața ca o pradă,** that have as a target Preda's artistic view, his perspective on life and the relation with history. We have thus discussed the meaning of humanity, that of the peasant, the obsessing decade, the technicist society, the escapist writers, truth and imagination in literature, the break from the home village, the shaping of the writer's moral and artistic conscience.

Preda însuși a simțit nevoia să-și dezvăluie "aventura conștiinței" și astfel, a tipărit cele două

volume *Imposibila întoarcere* și *Viața ca o pradă*, al căror conținut este istoria cunoașterii de sine. Pentru o bună receptare a operei ficționale a lui Preda, a felului în care se împletește realitatea/ istoria cu ficțiunea este necesară cunoașterea publicisticii din presa vremii, a mărturisirilor și interviurilor lui Preda, adunate în *Convorbiri cu Marin Preda* (Florin Mugur, 1975), *Creație și morală* (Ed. Îngrijită de Victor Crăciun și Corneliu Popescu, 1989), *Imposibila întoarcere, Viața ca o pradă.*

Marin Preda și-a asumat cu un deceniu înainte de dramaticul sfârșit, un număr de 53 articole și eseuri în volumul *Imposibila întoarcere* apărut la *Ed. Cartea Românească* în 1971. A doua ediție (1972) este îmbogățită cu încă nouă confesiuni despre cei dintâi pași ai scriitorului în lume, constituind, ulterior, începutul noii cărți, de o cu totul altă factură, care este *Viața ca o pradă*. Majoritatea confesiunilor din *Imposibila întoarcere* sunt articole apărute în revista *Luceafărul*, între anii 1970-1971, la care se adaugă doar câteva publicate în decursul vremii și în alte reviste și ziare.

Cea de a doua carte pe care Marin Preda a publicat-o tot în două editii consecutive *Viața ca o pradă* (Ed. Albatros, 1977,1978), conține după denumirea pe care singur le-a dat-o, "însemnări" sau "confesiuni", fiind o incursiune în propria viată, de la vârsta de trei ani (circa 1925), cu accent deosebit asupra peregrinărilor din anii de şcoală, ai perioadei

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

războiului şi a începutului activităţii creatoare, până la scrierea romanului *Moromeţii*, având, aşadar, o deschidere la un sfert de veac.

In legătură cu "naşterea" rubricii de la *Luceafărul* poetul Adrian Păunescu a avut perseverenţa şi destoinicia de a susţine o îndelungată colaborare, solicitându-l pe Marin Preda să răspundă în fiecare număr la o întrebare, de obicei de acută problematizare a vieţii, apărând astfel rubrica : *In fiecare săptămână Marin Preda răspunde la o întrebare*. Iată ce afirmă Adrian Păunescu în legătură cu naşterea rubricii de la *Luceafărul* şi a *Imposibilei întoarceri*:"ce n-am bănuit niciodată… este că *Imposibila întoarcere*, prima (zic: prima) carte de publicistică a lui Marin Preda, va fi nu atât de bună, ci atât de organică. Va să zică în timp ce eu notam amănunte, prozatorul construia -fără să-mi dau eu seama- întregul, sistemul. Marin Preda s-a purtat cu mine ca Moromete. Abia azi, citind cartea înţeleg cât de mincinoase şi mişcătoare sunt aparenţele." [1]

Astfel, dintre "cronicile" care descoperă şi adâncesc marile enigme şi probleme ale vieţii, spre a fi supuse discernământului propriu, apărute în *Luceafărul*, sunt păstrate în *Imposibila întoarcere* doar o parte, structurând o anumită compoziţie, parcă de la început gândită de autor: de la generoasa viziune asupra lumii, nevoia de înţelegere şi de pace (*Reflecţii asupra prezentului, Reflecţii asupra viitorului*), la fundamentarea crezurilor despre creaţie si rolul creatorului(*Despre evazionism ,literar si social, Fatalitatea relaţiei, Iată, ţăranul!, Scriitorul şi marile seisme, Perspectiva de a deveni moralist),* la opiniile despre fenomenele literare naţionale si universale (*Obstacole în calea lecturii, Un semn de intrebare, Despre actualitatea lui I.L.Caragiale)* şi în sfârşit, la probleme cotidiene, pe chestiuni morale implicite (*Ciudatele obiceiuri ale bucureştenilor, Bătrânul învăţător).* Altele, îndeosebi cele din secţiunea *Reflecţii risipite,* provenind din colaborarile anterioare la presa social-politică şi culturală, sunt adiacente acestor patru direcţii principale.

M. Ungheanu afirmă despre această carte: "Cert este că ne aflăm în faţa uneia din acele cărţi rare în literatura română, în care un mare scriitor îşi dezvăluie gândurile despre oameni, literatură, evenimente, scriitori. Un moment de gală."[2] Sub aparenţa dispersării, cartea e de o mare unitate, pentru că un singur om se confesează, fiind consecvent cu sine.Cea mai mare preocupare a scriitorului pare a fi aceea a modificărilor pe care timpul le aduce umanităţii. Desi ne-am aştepta,poate,la articole înrudite cu cele de critică literară în care Marin Preda să-şi expună opiniile despre alţi creatori, greutatea volumului o dau

[1] *Revanşa scriitorului asupra personajelor sale, Luceafărul*, nr.35, 28 august 1971;
[2] M. Ungheanu, *Marin Preda.Vocatie şi aspiratie*, Ed. Eminescu, Buc., 1973, p.271;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

meditațiile care par a nu ține de literatură, dar care constituie substanța însăși a literaturii, și în cazul de față sunt chiar literatură. In acest sens, Marin Preda notează: "E ușor să ne limităm spunând că nu există alt drum pentru țărănime decât acela al cooperativizării. Pe scriitor îl interesează însă ce se petrece cu oamenii. Istoria se impune ca o idee, ca o necesitate. Asta nu e un lucru atât de abisal si cu asta nu ne putem mulțumi. Este foarte lesnicios pentru omul de litere sa se adăpostească în spatele necesității istorice și să se eschiveze, în felul acesta, de a se întreba nu câtă necesitate conține istoria, ci care e soarta fiecărui om în parte, știind că omul nu are decât o singură viață de trăit, în timp ce istoria este înceată și nepăsătoare."[3] Intr-adevăr,ce se petrece cu oamenii, care e soarta fiecărui om în parte, cum se configurează relația omului cu istoria,aceasta e supratema operei lui Preda, de aceea e justificată atitudinea acestuia de a o nuanța, de a o "explica" în mărturisirile sale.

Preda e conștient că secolul în care îi e dat să trăiască e unul tulbure, în care omul e sub vremuri, astfel că " revoluția franceză e un poem idilic față de ceea ce s-a petrecut cu noi în numai cincizeci de ani."[4] Astfel, Preda propune sintagma *obsedantul deceniu*, care desemnează în accepția acestuia anii '60-'70, nu anii '50-'60 cum s-a afirmat și susținut în epocă, deoarece hiatusul din literatura romană de care a vorbit Geo Bogza în 1964 la o conferință pe țară a scriitorilor, abia atunci începea să aibă loc. Preda se întreabă ce înseamnă *hiatus : "*înseamnă gol? Sau condiție vitregă? In condiții vitrege, am debutat eu însumi în 1948, când apariția mea în literatură a coincis cu începuturile dogmatismului în fenomenul literar care ulterior avea să se intensifice."[5] Preda e de părere că cei care susțin ideea de hiatus subînțeleg mai degrabă o atitudine politică față de literatura scrisă în deceniul '50-'60, decât una literară,hiatusul nu înseamnă că s-a scris rău sau bine, ci s-ar fi scris în afara literaturii. Nicolae Manolescu (în *Istoria critică* a *literaturii române*) îl critică pe Marin Preda reproșându-i că deși a propus sintagma obsedantului deceniu nu i-a circumscris specificul, nu a prezentat-o îndeajuns. Chiar dacă nu a teoretizat explicit obsedantul deceniu, din majoritatea confesiunilor lui Preda răzbate temerea lui în fața unei istorii tulburi a carei jucărie e omul. Mărturisirile lui Preda, sunt o dovadă în acest sens, unele dintre ele par îndrăznețe , riscante chiar pentru acea perioadă. De exemplu, ideea că "Badea Gheorghe a boicotat istoria", "mai degrabă putem spune că istoria l-a dus de nas pe badea Gheorghe și că el a învățat din vicleniile ei, viclenii și mai mari și a știut în felul acesta să i le dejoace."[6] De asemenea, descrierea societății industriale și tehniciste, nu este altceva decât o prezentare a erei realist-socialiste în care se încadrează și obsedantul deceniu. Preda regretă trecerea

[3] Marin Preda, *Imposibila întoarcere*, Ed. Cartea Rom., Buc., 1972, p.22;
[4] Idem, p.11;
[5] *Creație și morală*, ediție de Victor Crăciun și Corneliu Popescu, Ed. Cartea Rom., Buc., 1989, p. 121;
[6] *Imposibila întoarcere*, ed. cit., p.19;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

de la cultura și societatea tradițională, bazate pe valori umaniste, la cea tehnicistă, a abundenței, care nu mai pare a transmite nicio valoare: " Intr-adevăr, s-ar părea că trăim într-o lume în care soluția care ni se oferă nu poate fi acceptabilă,pentru că oricât de științifică poate fi această cultură tehnicistă bazată pe obiectivitate, ea nu este deci capabilă să ne satisfacă nevoia noastră de valori ideale.Fiindcă oricât de tulburat aș fi eu de ideea că societatea agrară , din care am venit, a generat prin penuria ei economică valori spirituale idealiste care au format o cultură cu caracter universal, n-o să cred că o să putem și că va trebui să renunțăm de-aici înainte la spiritul de sacrificiu, la eroism, la sublimarea pasiunilor, fiindcă nu mai corespund sau sunt chiar contrazise de contextul vieții ."[7]

Deși are o admirație pentru clasa țărănească din mijlocul căreia s-a desprins,îi deplânge soarta, îi simte disparitia datorită colectivizării, a migrației spre oraș, e descumpănit să-și audă fratele, Gheorghe că stă în majoritatea timpului pe șantier într-o baracă, deorece " construiște societatea", de asemenea, țăranul Năstase Besenac, îi ridică semne de întrebare grave, în legatură cu viabilitatea și autenticitatea acesteia:"Astăzi,însă, Năstase Besenac, care e un personaj real, are televizor.In fața acestei realități brutale, îmi trebuie timp să reflectez înainte de a mai scrie ceva despre ei: Pentru că, iată, ăsta e țăranul din zilele noastre, dacă mai poate fi numit astfel."[8] Vede ca pe o *imposibilă întoarcere* revenirea la clasa țărănească autentică asa cum a cunoscut-o în satul natal: "Ce se întâmplă astăzi cu poiana fierariei lui Iocan în care țăranii din Moromeții se strângeau să facă politică? Cine sunt, ce sunt,unde sunt ei acum? Aș putea să spun că această poiană există încă și că liberalii mei care mi-au încântat copilăria trăiesc și astăzi și sunt cooperatori. Mulți dintre ei chiar trăiesc și sunt chiar cooperatori. Dar pentru mine ei toți nu mai sunt și nici nu-I mai recunosc atunci când îi caut și încerc să stau de vorbă cu ei.Poiana este un loc care parcă și-a micșorat dimensiunile, polița fierăriei lui Iocan a disparut,caii care erau aduși acolo să fie potcoviți au fost omorâți cu ciomegele în curtea cooperativei, au fost dați la porci, deoarece, după cum mi s-a spus, consumau mult."[9] Preda se întreabă ce se întâmplă cu acești țărani grăbiți să plece să facă procente, care e rostul lor, al satului pe care nu-l mai recunoaște: "Sunt oare atât de bătrân? Este poziția mea o reeditare a pozitiei scriitorului sămănătorist care caută cu mâhnire o lume trecută în cea prezentă pe care n-o mai recunoaște?"[10] Preda își justifică amintirile despre poiană nu prin faptul că este prizonierul copilăriei sale, ci pentru că abia acum, la maturitate, descoperă, prin intermediul amintirilor, "vocația profund democratică a poporului nostru",chiar predispoziția țăranilor de a trăi într-un fel de iluzie, așa cum a trăit Moromete, personajul preferat al lui Preda.

Chiar dacă e evidentă îngrijorarea lui Preda pentru condiția țăranilor prin reîntoarcerea acestuia sub o formă sau alta, atât în opera nonficțională, cât și în cea ficțională, la țăranii lui pe care și-ar fi dorit să-i stie mereu plasați sub zodia *luminii eterne a zilei de vară,* dorința acestuia de a se

[7] Idem, p. 128;
[8] Idem, p. 23;
[9] Idem, p. 192;
[10] Idem, p. 193;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

desprinde de lumea satului, de țăranii lui din Siliștea-Gumești, ne apare oarecum antinomică, neobișnuită pentru un om care a apărat cu atâta ardoare condiția țăranilor în special, cea umană în general:" Soarta care mi-era rezervată ca țăran nu numai că nu mi-a plăcut, dar m-a neliniștit încă din copilărie. Nu împlineam încă zece ani, când doream din tot sufletul să nu mai fiu țăran. Si abia în momentul în care am izbutit prima mea ispravă pe care am făcut-o nu ca țăran, ci ca altceva (ceea ce devenisem), m-am simțit despovărat de un destin amenințător! " [11]

Din toate aceste afirmații,destul de grave și acuzatoare pentru perioada în care au fost făcute, reiese că nu e îndreptătit reproșul pe care il face Nicolae Manolescu lui Preda că a lansat doar sintagma *obsedantului deceniu* fără sa o detalieze, să o expliciteze.

Pe lângă aspectele ce vizează era tehnicistă, transformarea și chiar dispariția țărănimii, Preda abordează și probleme legate de creație,de rolul scriitorului, de raportul dintre realitate și ficțiune în opera literară. Conform lui Preda, "scriitorii sunt conștiinte ale colectivității naționale, și nu sfinți. Si conștiinta colectivității naționale e suma virtuților și scăderilor noastre, și nu suma unor concepte frumoase, dar moarte".[12] Preda face distincție între scriitorii autentici și cei "făcători de cuvinte" sau "evazioniști". Spre deosebire de scriitorii preocupați de o problematică veritabilă, "făcătorii de cuvinte" se mulțumesc să inunde hârtia cu torente de imagini și cuvinte care nu spun nimic, suferă de un fel de maladie care constă în "ocolirea premeditată,programatică a problemelor reale și obsedante ale timpului și societății noastre contemporane, și evadarea, cu ajutorul unor torente de cuvinte și imagini, într-un univers al închipuirii, care nu reprezintă nimic din ceea ce frământă nici măcar conștiința scriitorului evazionist, necum conștiința contemporanilor săi."[13] După părerea lui Preda, făcătorii de cuvinte s-au recrutat din curentele sămănătoriste, neosămănătoriste, dar și din cele moderniste, în special din rândul suprarealismului, aceștia având un cult pentru stil, dar lipsindu-le substanța din scrierile lor, în timp ce la marii scriitori stilul se încadrează perfect în universul lor de substanță. Practic, prin distincția dintre adevărații sciitori și cei evazioniști, Preda meditează la raportul scriitorului cu istoria. Acesta se ridică pe drept cuvânt împotriva înțelegerii greșite a evazionismului, care, în unle condiții poate fi o formă de refuz al unei întocmiri nedrepte, chiar o formă de protest, dar și împotriva acceptării superficiale a așa-zisei "fatalități a relației".

O altă problemă abordată de Preda în *Imposibila întoarcere* este cea a raportului dintre adevăr și închipuire în artă, dintre realitate și ficțiune în opera de artă. Se știe că majoritatea

[11] Florin Mugur, *Convorbiri cu Marin Preda*, Ed. Albatros,Buc., 1973, p. 216;
[12] *Imposibila întoarcere*, ed. cit., p. 60-61;
[13] Idem, p.13;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

oamenilor fără o educație estetică deosebită își închipuie că arta nu e decât reproducerea realității, de de unde prezumția că oricine poate scrie sau că, în anumite cazuri, autorul n-a "redat" cu exactitate faptele, le-a născocit, compunând pure fantezii, pe care, iarăși, le poate imagina oricine. Preda povestește că diverse persoane, considerându-se, din cauza omonimiei, modelul eroilor lui, s-ar fi plâns de modul nepotrivit în care au fost prezentați de el. De pildă, Florea Gheorghe, recunoscându-se din cauza numelui în nuvela *Calul,* se întreabă nemulțumit și plin de consternare când "mama dracului" l-a văzut pe el cineva că a belit o iapă, când a mers la Văgăuni și a dat unui cal cu paru în cap. O atitudine asemănătoare are și consăteanul Ilie Barbu,care în afară de nume nu are nicio legătură cu personajul din nuvela *Desfășurarea* și filmul făcut dupa această nuvelă. După vizionarea la școala din sat a filmului *Desfășurarea,* Ilie Barbu a fost chemat la sfatul popular de către doi inși de la raion și a fost întrebat ce le poate spune despre Marin Preda, iar țăranul, gândindu-se la soarta lui, a răspuns: "Tovarăși! Marin Preda a fost un prăpădit. Trăiască Partidul Comunist!"[14] Mai mult decât atât, acest țăran, asemeni altor consăteni, a început să spună în stânga și în dreapta că Preda ar fi trebuit să împartă cu el drepturile de autor atât la nuvelă, cât și la film. Deoarece lumea în care scriitorul a trăit sau trăiește este cunoscută, există întotdeauna posibilitatea ca cineva să se descopere, chiar și printr-un detaliu, printre eroii unei cărti. Insă, "riscul e totdeauna al celui care se recunoaște, pentru că, chiar în cazul în care scriitorul a pornit de la el, pe parcurs a fost nevoit să-l trădeze, să se îndepărteze de el în măsura în care eroul real, de obicei insuficient de semnificativ, urma să se subsumeze viziunii particulare a scriitorului, concepției sale despre lume, sensului creației sale."[15] Având în vedere aceste aspecte, Preda exprimă foarte sintetic raportul realitate-ficțiune: "adevărate sunt sentimentele, ficțiuni sunt împrejurările."[16]

În legătură cu puterea de transfigurare a realității de care trebuie să dea dovadă adevăratul scriitor, Preda prezintă împrejurările sau contextele care au generat anumite opere ale sale. De exemplu,unele opere a căror geneză ar putea fi pusă cu usurință în legătură cu satul natal al scriitorului, în realitate, au cu totul alte elemente concrete spațiale ca punct de plecare, făcând astfel dovada puterii de esențializare a vieții de care a fost capabil Preda. Astfel, cu privire la nuvela *Desfășurarea,* Preda povestește că în 1952, la recomdarea unui prieten de a scrie ceva pentru a nu fi acuzat de naturalism, în urma apariției nuvelei *Calul*, riscând chiar să fie exclus din Uniunea Scriitorilor, a mers "pe la țară", dar nu în satul natal

[14] Idem, p.195;
[15] *Marin Preda interpretat de*, argument și antologie de M. Ungheanu, Ed. Eminescu, Buc., 1976, p.155;
[16] *Imposibila întoarcere*, ed. cit., p.203;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

(de altfel, Preda a evitat, de-a lungul timpului, pe cât posibil, să se întoarcă în satul natal), ci în zona Huși. Acolo, la primărie a văzut o scenă, în care un țăran rău îmbrăcat, "cu o biată pălărie în mână", este strigat să vină și să semneze actul prin care era chemat să semneze actul prin care adera și el la o agricultură cooperatistă. După ce semnează, tânarul om are un moment de derută, cuprins parcă de o paloare mortală, deoarece nu știa cum va fi viața lui în urma acestei iscălituri: "Chipul i s-a lungit, s-a tras în jos; s-a tras la o parte câteva minute. Nimeni nu-i adresa niciun cuvânt. A luat-o tăcut pe lângă garduri și s-a dus fără să se uite îndărăt."[17] La fel stau lucrurile și cu volumul doi al romanului *Moromeții*, Preda povestind că în vara anului 1950 a fost trimis de revista *Contemporanul* într-un sat de pe lângă Buzău, unde a stat o lună și a văzut un seceriș și un treieriș, mărturisind că: "N-a fost nevoie să mă duc la mine în sat pentru asta, era în fond același sat, aceiași oameni, îmi erau familiari…Ei bine, volumul doi din Moromeții are la bază această lună petrecută acolo."[18]

Viața ca o pradă, a fost numit roman autobiografic, memorial, roman indirect. Andrei Grigor este de părere că această carte este de fapt "romanul scrierii unui roman, căci ampla confesiune este determinată de căutarea dramatică a unui subiect pentru o viitoare carte... Inspirația întârzie să-l ducă în preajma unui fapt cu semnificație creatoare și prozatorul speră că amintirile, lăsate să se exprime liber, i-o vor oferi."[19] Reînviate involuntar în memorie, întâmplări trecute se organizează firesc, într-o epică bine articulată, și tind să se ordoneze în jurul unui înțeles. De aici rezultă o accentuată dimensiune inițiatică a confesiunii, de-a lungul căreia personajul narator trăiește o impresionantă aventură a conștiinței, în tentativa ei de a-şi afla identitatea morală și intelectuală.

Două sunt elementele esențiale care structurează cartea: tatăl său care îi tutelează procesul de formare morală, și cărțile sub impresia cărora se definitivează conștiința intelectuală. Amândouă sunt antrenate în înțelegerea evenimentelor trăite și în căutarea unor soluții existențiale oneste.

Aventura conștiinței începe cu evocarea unei întâmplări care stă sub semnul autorității paterne. E vorba de "episodul pâinilor", în care copilul ia pentru prima dată act de realitate. Dar nu direct, ci mediat, mijlocitorul fiind chiar tatăl, învestit deopotrivă cu o funcție morală și una protectoare. Copilul se simte într-adevăr protejat, dar accesul la realitatea interioară și exterioară, de care devine conștient începând cu această întâmplare, îi va fi multă vreme de acum încolo mediat de viziunea tatălui asupra acestei realități: " Aventura conștiinței mele a început într-o zi de iarnă când o anumită întâmplare m-a făcut să înțeleg deodată că exist. Era multă lume în casă, ființe mari, așezate în cerc pe scaune mici și care se uitau la mine cu priviri de recunoștere, dar parcă îmi spuneau cu

[17] Idem, p.74;
[18] Florin Mugur, ed. cit.,p.115;
[19] Andrei Grigor, *Romanele lui Marin Preda*, Ed. Aula, Brașov, 2003, p. 71;

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

ostilitate, te vedem, eşti de-al nostru, dar ce faci? Atunci am auzit o voce: «Lăsaţi-l în pace! Na, mă, şi pe asta!» Si cel ce rostise aceste cuvinte a luat de undeva de pe sobă o pâine mare şi rotundă şi mi-a întins-o. Atunci mi-am dat seama că ţineam strâns ceva în braţe, tot o pâine, şi că asta era cauza privirilor rele îndreptate asupra mea."[20]

Plecat de acasă pentru a-şi urma destinul presimţit, în 1940, pleacă la şcoală la Bucureşti, deoarece Scoala Normală de la Cristur-Odorhei a fost transferată aici. Toamna, conducându-l la gară, după ce îi plăteşte biletul de tren, tatăl îi spune că nu mai are bani să-l ţină în şcoală şi că de acum va trebui să se descurce singur, sugerându-i să folosească tehnica amânării în plata taxelor, aceste vorbe făcându-l pe adolescentul Preda să conştientizeze că rostul lui de acum e altul, separat de familia lui,că trebuie să-şi ia viaţa în mâini :"despărţirea era irevocabilă, n-am ce mai căuta în sat, eram aruncat în viaţă şi trebuia să mă descurc ca orice vieţuitoare, să aflu singur secretele pădurii."[21] Trăind în condiţii mai mult decât precare, citeşte mult, scrie mult, fiind hoărât să debuteze cu orice preţ: "Rămâneam pierdut ceasuri întregi cu coatele sub ceafă, în mica odaie a lui Nilă, de la mansardă, stăpânit de admiraţie pentru marele Gogol … şi dorind să scriu ca el, să surprind şi eu, asemeni lui, spectacolul vieţii care poate stârni în noi acel sentiment de salvare, de eliberare, de libertate a gândului."[22]

Nume precum: Gogol, Dostoievski, Tolstoi, Caragiale, Sadoveanu, Balzac, Shakespeare, Voltaire, Diderot, Montesquieu, Hugo, Francis Jammes, Nietzsche, Stendhal năvălesc în memoria sa intens activată. De la toţi învaţă câte ceva, de mulţi se desparte, deoarece în căutarea propriului drum, romancierul nu ezită să se elibereze chiar şi de presiunea marilor sale modele. Teritoriul tematic al viitorului roman esta deja delimitat, prin forţa fascinaţiei pe care o exercită lumea ţărănească văzută ca un tot în care dobândise conştiinţa de sine, dar inspiraţia întârzie. Alegoria *vieţii ca o pradă* , inspirată de amintirea unor câini care trăgeau de leşul unui cal, e cum nu se poate mai potrivită: viaţa e aceeaşi, dar puţini ştiu de unde să o apuce şi să o transforme în mare literatură. Si deodată, în toată această agitaţie a spiritului, un punct luminos se iveşte: "Salcâmul era însă un cod care nu trebuie divulgat. Scena cu doborârea lui îmi apărea acum ca o poartă pe care dacă ştiam s-o deschid intram pe un teritoriu în care trăia o lume miraculoasă pe care o cunşteam şi pe care o putem povesti."[23] Răspunsul la această pâlpâire este romanul *Moromeţii* , iar *Viaţa ca o pradă* reprezintă admirabil imaginea unei anticamere a capodoperei şi a unei înalte conştiinte artistice.

[20] Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*, Ed. Cartea Rom., Buc.,1977, p.5;
[21] Idem, pp.74-75;
[22] Idem, pp.108-109;
[23] Idem, p. 267.

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)

BIBLIOGRAFIE

Marin Preda, *Imposibila întoarcere*,Ed. Cartea Rom., Buc., 1972;

Marin Preda, *Viața ca o pradă,* Ed. Cartea Rom., Buc., 1977;

Bălu, Ion, *Marin Preda*, Ed. Albatros, Buc.,1967;

Creație și morală, Ed. de Victor Crăciun și Corneliu Popescu, Ed. Cartea Rom., Buc., 1989;

Grigor,Andrei*, Marin Preda-incomodul*, Ed. Porto- Franco, Galați,1996;

Grigor,Andrei, *Romanele lui Marin Preda*, Ed. Aula, Brașov, 2003;

Marin Preda interpretat de…, antologie de Mihai Ungheanu, Ed. Eminescu, Buc., 1976;

Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Ed. Paralela 45, Pitești, 2008;

Mugur, Florin, *Convorbiri cu Marin Preda*, Ed. Albatros, Buc., 1975;

Popescu, Marieta, *Marin Preda*, Ed. Recif, Buc., 1995;

Popovici , Vasile, *Marin Preda- timpul dialogului,* Ed. Cartea Rom., Buc., 1983;

Rachieru, Dinu, Adrian*, Marin Preda.Omul utopic*, Ed. Eminescu, Buc., 1996;

Timpul n-a mai avut răbdare: Marin Preda, Ed. Cartea Rom., Buc., 1981;

Ungheanu, Mihai, *Marin Preda, vocație și aspirație*, Ed. Eminescu, Buc., 1978;

Vlădescu, Andreea, *Marin Preda sau triumful conștiinței*, Buc., Ed. Cartea Rom., 1991.

BDD-A23593 © 2009 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:07:16 UTC)